

Draagvlak voor wonen

Nederland staat voor een unieke uitdaging. Van het door aardgas verwerende land maken we met z'n allen de overstap naar een duurzame warmtevoorziening. Een verbouwing waar iedere burger mee te maken gaat krijgen. Maar wat vinden bewoners hier van?

Gemeenten hebben voor de warmtetransitie de regierol gekregen. Nederland mag blij zijn dat veel gemeenten zelf al een hoge doelstelling hebben rond klimaat, en dat terwijl zij zelf hiertoe weinig instrumenten in handen hebben. Immers alleen richting bedrijven, bij prestatieafspraken met woningcorporaties, bij aanbestedingen en binnen de eigen organisatie kan een gemeente sturen. Richting haar bewoners kon de gemeente hen alleen maar informeren en bijvoorbeeld met subsidies stimuleren om de woning te isoleren of een zonnepaneel op het dak te leggen.

Peiling

Klimaatstichting HIER voert sinds drie jaar een peiling uit onder bewoners over hoe zij denken over 'Wonen zonder aardgas'. De meest recente was in 2019 (2.351 respondenten). Daaruit blijkt dat driekwart (76%) van de Nederlanders inmiddels op de hoogte is van de plannen van de Nederlandse overheid om te stoppen met het gebruik van aardgas voor de verwarming van woningen en gebouwen. In 2017 was dat nog 51 procent. Het aantal Nederlanders dat het ermee eens is dat huishoudens gaan stoppen met het gebruik van aardgas is

het afgelopen jaar gedaald van 57% naar 48%. De belangrijkste redenen die voorstanders aangeven zijn de aardbevingen in Groningen (18%), het klimaatprobleem (17%), het feit dat het gas op raakt (8%) en de afhankelijkheid van Rusland (5%). Bijna de helft (48%) geeft aan op te zien tegen de kosten. Meer duidelijkheid over de kosten en de financieringsmogelijkheden is dus wel van belang.

Dat het onderwerp speelt bij bewoners, is ook te merken aan de hoge opkomst bij bewonersavonden zodra het gaat over 'Wonen zonder aardgas'. Volle zalen, heel anders dan op een avond over bijvoorbeeld isoleren. Bewoners weten dat er iets gaat gebeuren met hun woning en willen hier graag informatie over. Ook het aantal bezoekers op www.HIERverwarmt.nl (een website om bewoners op een laagdrempelige manier te informeren over wonen zonder aardgas), laat met 10.000 bezoekers per maand zien dat het onderwerp leeft.

Monique Bollen (monique@hier.nu) is werkzaam bij Klimaatstichting HIER en brengt mensen in beweging om iets te doen voor het klimaat.

zonder aardgas

Deur voor deur

Het unieke aan de warmtetransitie is dat bij iedere woning, met uitzondering van het kleine percentage zonder aardgas aansluiting, iets gaat veranderen. Vrijwel alle inwoners van Nederland krijgen er mee te maken. Wel gaat de manier waarop en de mate waarin heel erg verschillen. Bewoners die huren bij een woningcorporatie hoeven zelf weinig te doen, bij een renovatie zal de corporatie de benodigde aanpassingen meenemen. Aan het andere einde van het spectrum zijn woningeigenaren van een oudere woning. Afhankelijk van de warmteoplossing is hier een behoorlijke verbouwing nodig met een flink prijskaartje. Deze uitersten zijn terug te vinden binnen iedere gemeente en zelfs binnen één wijk. Dat maakt het lastig en dat vraagt maatwerk.

Van ontzorgen tot zelf doen

Bewoners verschillen ook heel erg in hoe en in welke mate ze betrokken willen worden. Dat gaat van de wens om volledig ontzorgd te worden tot bewoners die zelf met elkaar een initiatief opzetten. De eerste bewonersinitiatieven rond warmte zijn inmiddels opgericht in Den Haag, Amsterdam en Wageningen en in minstens zeventien wijken is de planvorming door en met bewoners in volle gang. En het kan goed zijn dat bewoners die afwachten of juist initiatief nemen, burens van elkaar zijn. Best een uitdaging als gemeenten om dan als regisseur de juiste toon en aanpak te vinden. Het is dan ook goed dat er onder meer in 27 proeftuinwijken ervaring wordt opgedaan.

De praktijk leert inmiddels dat bewoners die met elkaar een initiatief rond wonen starten goud waard zijn. Zij kennen de buurt en bewoners vertrouwen vooral elkaar. Erg belangrijk voor draagvlak. De samenwerking tussen bewonersinitiatieven en gemeenten gaat overigens niet vanzelf. Zo is het nu nog wettelijk lastig als gemeente om een partner-

Foto: Klimaatstichting HIER

schap aan te gaan met een bewonersinitiatief. Ook kan er onduidelijkheid zijn in welke mate het initiatief een buurt vertegenwoordigt. Daarnaast vraagt de samenwerking tussen ambtenaren en 'vrijwilligers' van beiden kanten veel, zeker als na een fase van oriënteren de volgende stap richting projectontwikkeling gezet wordt.

Geleerde lessen

Klimaatstichting HIER heeft inmiddels behoorlijk wat lessen geleerd met onder meer het Klimaatstraatfeest, vragen van bewoners, bewonerspeilingen, bewonersavonden en sessies over wonen zonder aardgas. Lessen om bewoners mee te krijgen in de verbouwing van Nederland naar 'Wonen zonder aardgas' die we graag delen.

Het draait allereerst om vertrouwen. Bewoners moeten vertrouwen hebben in de overheid, vertrouwen in de adviseur en het advies, vertrouwen in het alternatief. En iedereen weet, vertrouwen komt te voet en gaat te paard. In het verlengde hiervan hebben bewoners behoefte aan eerlijke en heldere informatie, bij voorkeur van de gemeente. Denk dan goed na hoe bewoners

kunnen participeren en wees daar helder in. Geef de kaders aan en maak duidelijk in welke mate bewoners mogen participeren; gaat het om alleen adviseren of mogen ze mee beslissen? Of iets daar tussen in? Vertrouwen gaat echt te paard als dit niet helder is.

Gebruik tijdens een bijeenkomst het feit dat de meeste bewoners weten dat Nederland van het aardgas af gaat. Dat scheelt tijd in een gesprek. Het gaat dan niet over de vraag of, maar hoe de woningen aan duurzame warmte gaan komen. Door het te vermelden bij bijvoorbeeld een uitnodiging voor een bewonersavond, is de zaal vrijwel zeker goed gevuld. Zet tot slot vooral de bewonerspet op. Of je nu ambtenaar bent of adviseur, bestuurder of werkzaam bij een netwerkbedrijf, verplaats je in de bewoner. Hoe zou jij zelf benaderd willen worden, welke informatie heb jij nodig en op welke manier? Je die rol aanmeten is overigens best eenvoudig, want je bent zelf immers naast professional ook een bewoner.

'Bewoners meekrijgen draait vooral om vertrouwen en dat komt te voet en gaat te paard'

Monique Bollen